יומן מסע של הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל

ר"מ ישיבת מיר

הגאון רבי נחום פרצוביץ זצ"ל (תרפ"ג-תשמ"ז) ר"מ ישיבת מיר בירושלים, נולד בעיירה טרוק שבליטא (ומכאן כינויו בעולם הישיבות ר' נחום טרוקער). למד אצל הגר"א וסרמן והגרב"ב ליבוביץ זצ"ל ומהם המשיך לישיבת מיר. לאחר פרוץ המלחמה עקר עם הישיבה ממיר לוילנא ומשם לקיידאן שבליטא, ומשם גלה עם הישיבה ליפאן ולאחר מכן לשנחאי. זמן מה אחר סיום המלחמה עלה לא"י והצטרף לבני החבורה שחידשו את מסגרת הישיבה בירושלים. הוא נישא לבתו של ראש הישיבה, הגאון ר' חיים שמואלביץ זצ"ל, ובשנת תשכ"ה החל למסור שיעורים קבועים בישיבה. נלב"ע ביום י"ח חשון תשמ"ז, ונטמן בחלקת הרבנים בהר המנוחות.

להלן אנו מדפיסים יומן אירועים זוטר שהגר"ן רשם לעצמו בצורה לאקונית. יומן המתעד בקצרה לפי סדר כרונולוגי את אשר עבר עליו, החל מפרוץ מלחמת העולם השניה, דרך יציאת הישיבה ממיר ומליטא ועד השתכנותה של הישיבה בשנחאי - סין.[1] עצם הרישום מצביע על כך שהגר"ן הגיש כי במסעה של הישיבה ובמסעו הפרטי מתרקם מהלך ניסי עם מימד היסטורי של העברת מרכז התורה מאירופה למקומות אחרים.

את היומן הזה הוא כתב בכתב ידו על עמוד אחד, אחרון במחברת חידושי תורה ששמר לעצמו. את צילום הכת"י קיבלנו מאחד מצאצאיו וע"כ תודתנו נתונה לו.

י"ז אלול תרצ"ט פרצה המלחמה.

ד' תשרי [ת"ש] נכנסו הרוסים למיר.

כ"ט תשרי נסעו ממיר לווילנא.

ובאו לווילנא יום ו' א' דר"ח מרחשון

1. חלק מהיעדים הנזכרים ביומן והמטרות לא נתבררו לנו כל צורכן כמו הנסיעה מקידאן לוילנא ביום ד' מנחם אב, והנסיעה לשאט ביום ח' אלול ת"ש.

וביום ט"ו מרחשון ת"ש באו הליטאים לווילנא.

ואח"כ נסעו ביום ג' **ב' דר"ח טבת** לקיידאן.

וביום ט' סיון נכנסו הרוסים לליטא.

וביום ד' מנ"א [מנחם אב] נסעו מקיידאן לווילנא.

וביום ערב ת"ב [תשעה באב] עשיתי הפאס' הפולני וביום ההוא נסעתי לווילנא.

וביום ח' אלול נסעו לשאט[2] [?].

ואני נסעתי ביום **י"ג אלול.**

וביום כ"ט כסלו תש"א נסעו לקובנא אודות בקשת רשיון הנסיעה.

וביום א' דר"ח טבת נתתי הבקשה.

וביום ב' דר"ח טבת נסעתי לשאט.

וביום ט' טבת נסעתי לקובנה לקבל הרשיון.

וביום עשרה בטבת קבלתיו.

וביום כ"ז טבת נסעתי מקובנה.

וביום כ"ח באתי למאסקווא.

ובאור ליום ג' שבט נסעתי ממאסקווא.

ובאור ליום ג' י"ד בשבט באתי לוולאדיוואסטאק ונכנסתי לאניה.

וביום ה' לפנות [ערב] ט"ז שבט באנו לחוף צוריגא אשר במדינת יאפאן.

וביום ו' י"ז שבט ירדנו על היבשה ונסעתי לקאבע.

וביום ט' ניסן נפתחה הישיבה בקאבע.

וביום כ"ז מנ"א [מנחם אב] נסעתי מקאבע.

וביום ו' כ"ט מנ"א באתי לשאנחאי.

2. מהכת"י לא ברור אם הכוונה לשאט. עכ"פ משהשתלטו הרוסים הקומוניסטים על ליטא, הורו לישיבה בר"ח אב ת"ש לצאת מקיידאן. לפיכך החליטה הנהלת הישיבה שתלמידיה יתפזרו בארבע עיירות סמוכות זל"ז, שאט, קראק, רמיגולה, וקרקינובה. כנראה שר' נחום (אז בחור) הצטרף לקבוצה שפנתה לעיירה שאט.